

Vrozené potřeby a motivace k učení

Temperament SJ	Temperament SP	Temperament NT	Temperament NF
<p>Vrozené potřeby:</p> <p>STABILITA</p> <ul style="list-style-type: none"> - cítit jistotu v tom, co znám - používat osvědčené postupy <p>PŘEDVÍDATELNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržovat režim, pravidla - vědět, co bude (plán) <p>SPOLEHLIVOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít konkrétní zadání, včetně postupu práce, ujišťování na cestě - dokončit, mít hotovo 	<p>Vrozené potřeby:</p> <p>AKCE „TEĎ A TADY“</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímat neustále všemi smysly - reagovat na podněty – bez domýšlení důsledků <p>OKAMŽITÝ DOPAD</p> <ul style="list-style-type: none"> - vidět spojení s reálným životem, hned <p>SVOBODA</p> <ul style="list-style-type: none"> - reagovat na měnící se podmínky - „zkusím a uvidím“, pokus - omyl 	<p>Vrozené potřeby:</p> <p>ROZUMĚT a PROVĚŘOVAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - otázky „Proč?“ – logické důvody a principy fungování <p>KOMPETENTNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - být schopný, sám zvládat <p>ZDOKONALOVÁNÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít stále nové výzvy (především ty intelektuální) - 	<p>Vrozené potřeby:</p> <p>HARMONIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - cítit se dobře (uvnitř i ve skupině) - být sám sebou, ale nebýt sám <p>JEDINEČNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> - být něčím výjimečný - fantazie, vlastní cesty <p>HLUBŠÍ SMYSL</p> <ul style="list-style-type: none"> - jít za ideálem - rozvíjet sebe i druhé
<p>Učební styl:</p> <p>Vyhovuje jim velmi strukturovaná výuka s jasným plánem a cílem. Potřebují přesné zadání – pokud je volné či málo konkrétní, dožadují se podrobností a upřesnění. Preferují úkoly, u kterých mohou použít osvědčené postupy, vyjít z minulých zkušeností. Při nutnosti hledat vlastní, novou cestu k řešení problému pociťují nejistotu. Nejlépe se jim pracuje, mohou-li ukončit jeden ucelený úkol a teprve</p>	<p>Učební styl:</p> <p>Nejlépe se učí, mohou-li přímo zapojit své smysly a své tělo. Ideální je, když se neučí „o TOM“, ale mohou si na TO přímo sáhnout nebo TO alespoň vidět. Učivo potřebují zhmotnit a nové dovednosti se učít přímým děláním. Nechtějí dlouze poslouchat o tom, jak by měli postupovat – chtějí si to rovnou zkusit, pracovat metodou pokus – omyl. Potřebují nejdřív praxi, teprve potom teorii - např. ve fyzice zapojit elektrický obvod bez návodu, a z toho, jak funguje, teorii</p>	<p>Učební styl:</p> <p>Vyhovuje jim výuka, kde mají příležitost aktivně zkoumat, vytvářet hypotézy a pátrat po vysvětleních, samostatně nalézat odpovědi, rozumět souvislostem. Pídí se po zákonitostech, kladou otázky jdoucí do podstaty věcí a nespokojí se s povrchními odpověďmi - vyžadují logická a konzistentní vysvětlení. Vyhovuje jim, je-li prezentované učivo opřeno o fakta a logická zdůvodnění, milují intelektuální debaty a spory, mají schopnost nazírat na vše z různých</p>	<p>Učební styl:</p> <p>Svědčí jim výuka, ve které vidí hlubší smysl (dopad na okolí, zlepšení vztahů apod.) a kde učitel dává prostor pro diskusi každému - jak ve dvojicích či malých skupinkách, tak v celé třídě. Musí přitom být ale bezpečná atmosféra. Preferují kooperaci, záleží jim na tom, aby se všichni zapojili a měli možnost přispět svým dílem. Extraverti přitom dokáží ostatní nadchnout, introverti preferují práci o samotě či ve dvojicích, k projevům před celou třídou musí být</p>

<p>pak pokračovat na něčem jiném, nesvědčí jim „honit několik zajců najednou“. Věnují pozornost detailům, zajímají se spíše o faktické vědy, rády pracují s informacemi, vyhledávají je ve zdrojích, používají přitom osvědčené postupy. K abstraktnímu učivu se musí propracovat skrze konkrétní příklady - potřebují začít u toho, co je jim blízké ze života, co vychází z jejich zkušeností.</p>	<p>vyvodit. To, co nelze přímo dělat, je nutné alespoň vizualizovat – např. v dějepise filmy či historické komiksy (málo textu, příběh, historiky ze života) a učivo vždy vztahovat k realitě – aby věděli, k čemu jim to v životě JE (nikoliv BUDE – to je pro ně příliš vzdálené). Pasivní poslouchání výkladu bez prostoru pro vlastní aktivitu vede k odpojení nebo hledáním způsobu, jak se zabavit (pro okolí ale „zlobí“).</p>	<p>hledisek, zvažují pro a proti, klady a zápory. Nemají rády příliš mnoho podrobných pokynů, nebo když se učivo rozmělnuje a omílá dokolečka. Když pochopily princip, chtějí jít dál. Nemívají potíže s učivem, ale nevykazují přílišnou píli v typicky „školských“ úkolech (úprava sešitů, plnění domácích úkolů).</p>	<p>trvale povzbuzování, aby překonali svůj strach z nepochopení či odmítnutí. Nemají rády učení se faktům, nejhůře ze všech typů snášejí testy, které mají „jedinou správnou“ odpověď a mají z nich strach, i když látku dobře ovládají. Více jim vyhovují eseje, ve kterých mohou propojovat znalosti do širšího obrazu, či dlouhodobější projekty, kde mohou uplatnit svou originalitu a tvořivost.</p>
<p>Motivace: Chválu a ocenění potřebují v míře co nejhojnější – protože jsou orientovány na výsledek, rády slyší, jak je výsledek jejich práce precizní a jak přesně odpovídá zadání, a že ji odevzdaly v termínu. Tyto děti nejlépe ze všech typů však reagují při poukázání na chybu - ctí totiž autoritu a potřebují dělat to, co se od nich očekává, a způsobem, který je „správný“. Upozorní-li je někdo na chybu, jsou rády, že ji mohou napravit. Očekávají však také, že jim někdo pomůže dostat se ze slepé uličky ven, že dostanou návod na správné řešení. Od učitele očekávají, že bude jasný a konkrétní ve svých požadavcích, bude dodržovat to, co naplánoval, nebude měnit věci za pochodu.</p>	<p>Motivace: Potřebují ocenit nejen za výsledek jejich práce, ale za to, jak aktivně překonávaly překážky a nenechaly se odradit, jak se nebály riskovat apod. Při neúspěchu naopak tyto děti potřebují podporu a povzbuzení zdůrazňující, že to bylo jen náhodné a pomíjivé selhání. Výtky a kázeňská opatření mívají v jejich případě malý efekt – ony prostě čtou aktuální situaci, reagují na to, co se děje právě TEĎ, a vidí, že vše se stále proměňuje. To jim komplikuje jak používání postupů a pravidel (protože ty vycházejí z minulosti), tak domýšlení důsledků jejich činů (to je budoucnost). Potřebují učitele, který mluví stručně a jasně, je s ním legrace, nebere se moc vážně a je tolerantní k jejich způsobu učení (pokus omyl a potřeba akce).</p>	<p>Motivace: Potřebují oceňovat za jejich intelektuální schopnosti, skvělé nápady, logiku jejich myšlenkových konstrukcí. Příliš na ně nepůsobí citově zabarvené poznámky osobního rázu. Upozornění na chyby či nedostatky přijímají s jakousi nadřazenou a mírně pobavenou nelibostí – vnitřně je však trápí. Matou tím, že navenek se tváří jako mistři světa, ale vnitřně je šzírá, že něco nezvládli tak dokonale, jak sami chtěli. Kritéria kvality mají ale většinou svá vlastní, stejně tak sami si volí to, v čem se budou zlepšovat. Aby mohli respektovat své učitele, musí být pro ně odborníci, kteří nevystupují z pozice formální autority, ale berou žáky jako partnery. Kvalitu učitele ale často testují zvědavými a provokativními otázkami, očekávají logické odpovědi, kompetentnost a nadhled.</p>	<p>Motivace: Pro svou motivaci potřebují možnost volby (příliš podrobné pokyny svazují jejich kreativitu) a podporu v průběhu práce v případě, že si o ni sami řeknou. Většinou ale chtějí především sdílet s ostatními svou radost z toho, jak se jim práce daří. Tyto děti taky potřebují být chápány – očekávají od druhých zpětnou vazbu, a to nejlépe s osobním zabarvením a s vyjádřením toho, že chápeme jejich úmysly, pocity a nápady. Pro jejich motivaci je také důležité, aby měli s učitelem osobní vztah, aby cítily, že jsou pro něj něčím výjimečné. Největším trestem je pro ně odmítnutí či nezáměr. Zároveň jsou velmi zraňovány negativním hodnocením – i když se jedná o věcnou kritiku, berou si to vždy osobně a řeší, proč je učitel nemá rád.</p>

Literatura: Šárka Miková: *NEJSOU STEJNÉ. Jak díky Teorii typů porozumět dětem i sami sobě. Mea Gnosis, Praha, 2018*

Šárka Miková: *Ani mámy NEJSOU STEJNÉ. Jak si mateřství užít, ne ho jenom přežít. Mea Gnosis, Praha, 2019*